

نشاط و شادی در مدرسه

مقدمه:

شناسایی و ایجاد زمینه برای رشد خصایل ممتاز بشری، اولین دغدغه دست اندرکاران تعلیم و تربیت در کلیه فعالیت‌های علمی یا فرهنگی است که صاحب‌نظران این امر باید با تمام وجود خود را وقف ایفای این وظیفه سنگین کنند.

نشاط و شادی در مدرسه

وضعیت ملالت‌آور و کسالت بار مدارس، سیاست‌گذاری برای افزایش شادی و نشاط را ناگزیر کرده‌است. نظام آموزشی نیز ایجاد مدارس شاد و با نشاط را جز اهداف خود معرفی می‌کند

نشاط و شادی در مدرسه دانش‌آموزان مهم‌ترین رکن نظام آموزش و پرورش هر کشوری محسوب می‌شوند.

عواملی که می‌تواند این سرمایه ملی را برای رشد بهینه و کیفی آماده سازد، مهارت‌های رفتاری است که در محیط آموخته می‌شود نه فقط محفوظات علمی.

مدارس تامین‌کننده نیروی کیفی جامعه‌اند و نه فقط تامین‌کننده کمیتی از خیل عظیم نیروی انسانی که به‌عنوان تحصیل کرده روانه جامعه می‌شوند. پس شناسایی و ایجاد زمینه برای رشد خصایل ممتاز بشری، اولین دغدغه دست اندرکاران تعلیم و تربیت در کلیه فعالیت‌های علمی یا فرهنگی است که صاحب‌نظران این امر باید با تمام وجود خود را وقف ایفای این وظیفه سنگین کنند.

نشاط و شادابی در مدرسه باعث رشد و تکامل همه ابعاد وجودی یک دانش‌آموز در بعد جسمانی، شناختی، عاطفی، اخلاقی و معنوی می‌شود. چنانچه یک بعد از این ابعاد دچار صدمه شود و یا مورد غفلت و فراموشی قرار گیرد، دانش‌آموز به توانایی‌ها و شایستگی‌های کامل دست نخواهد یافت.

این وظیفه مسئولین تعلیم و تربیت است که شرایطی را فراهم آورند تا تمام نیازهای او تامین شود.

شاد زیستن برای کودک به همان اندازه مهم است که تغذیه خوب، محبت کردن و حفاظت از او اهمیت دارد، زیرا سلامت روحی و روانی و فیزیکی و جسمانی او را تامین می‌کند.

نرخ شادی و خنده در مدارس ما بسیار پایین است. میزان شیوع خنده و توسعه فضای فرح بخش در آموزشگاه‌ها مورد بی‌مهری قرار گرفته است .

در جامعه و مدرسه فاقد شادی، سخن گفتن از شادی قدری مشکل خواهد بود. یکی از مشکلات هر جامعه غفلت از شادی و نشاط و در نتیجه افزایش بیماری‌های مختلف روانی از قبیل اضطراب و افسردگی است. با شادی و نشاط زندگی معنا پیدا می‌کند و در پرتو آن دانش‌آموزان خصوصاً در دوران نوجوانی و جوانی می‌توانند خود را ساخته و قله‌های سلوک و پله‌های ترقی را چالاکانه بپیمایند. جامعه زنده و پویا جامعه‌ای است که عناصر شادی‌آفرین در آن فراوان باشد .

در گذشته به‌نظر می‌رسید که وظیفه آموزش و پرورش تولید عده‌ای فارغ التحصیل است که فقط بتوانند امرار معاش کنند اما چنین می‌نماید که در قرن جدید نظام‌های آموزش و پرورش این مرحله را پشت سر گذاشته و سرلوحه تعلیم و تربیت در یک جمله خلاصه شده است؛ « شوق زندگی کردن را به دانش‌آموزان بیاموزیم». پس باید معتقد باشیم که درحقیقت رشد پایدار ما در گرو شادی پایدار است .

در بند ۱۲ آیین نامه اجرایی مدارس مصوب ۱۳۷۹ شورای عالی آموزش و پرورش در تبیین وظایف مدیران مدارس چنین آمده است :

یکی از وظایف مدیران مدارس فراهم کردن شرایط لازم برای جلوگیری از خستگی مفرط دانش‌آموزان از طریق :

۱- نظارت مستقیم بر فعالیتهای آموزشی و پرورشی مدرسه

۲- نشاط آور ساختن محیط مدرسه و استفاده از روش‌های مناسب تشویق

همچنین در اعلامیه جهانی داکار آمده است :

«معلمین می‌بایست توان خوشایند کردن، سالم‌تر کردن و بارورتر کردن محیط‌های آموزشی را کسب کنند». پس باید بکوشیم تا عشق، جرأت، ایمان، امید و اعتماد، اعتدال در کارها و نشاط و پویایی در کار و رفتار و... را در خویشتن، همکاران، خانواده‌ها و کودکان و نوجوانان گسترش دهیم و با هم شادی و سلامت به ارمغان آوریم و برای سعادت بشر تلاش کنیم و این شعار حیات بخش را سر دهیم که؛

نوبت کهنه فروشان درگذشت

نو فروشانیم و این بازار ماست.

● چگونه مدرسه‌ها با نشاط می‌شوند

۱- باید در کیفیت کار مؤسسات آموزشی تجدید نظر کرد و به شاخص‌های نشاط در چارچوب آن مفهوم بخشید .

۲- اگر قرار است پیشرفتی در جامعه حاصل شود باید از مدرسه شروع شود. مدیر مدرسه عامل بسیار مهمی است که می‌تواند جمعیت کثیری را تحت‌تأثیر قرار دهد. مدیر می‌تواند مدرسه را به یک جایگاه ارزشی مبدل ساخته و با راهکارهای مختلف با ایجاد شادی و نشاط مدرسه را جایگاه رشد و بالندگی دانش‌آموزان سازد و به آنها احساس اعتماد، سربلندی، توانایی و غرور هدیه کند .

۳- با نشاط‌سازی فضای فیزیکی مدرسه

نسل جوان به محرک‌هایی که نشانه‌های زیبایی و سرزندگی و شادابی در آنهاست تمایل و علاقه بیشتری نشان می‌دهند. تامین نشاط و شادابی در محیط ابتدا از مدرسه شروع می‌شود. لذا ایجاد نشاط و شادابی در مدرسه از ورودی مدرسه تا داخل کلاس‌های درس، شایان توجه است .

با نشاط‌سازی فضای فیزیکی مدرسه، موجب افزایش کارایی و یادگیری در دانش‌آموزان می‌شود .

۴- ایجاد روابط انسانی مطلوب بین ارکان مدرسه

شرایط مطلوب کار موجب تقویت روحیه معلمان و افزایش میل و رغبت و علاقه آنان به کار و غرور و افتخارشان در مدرسه خواهد شد

معلم، دانش‌آموز و مدیری که از کار خود لذت نمی‌برند در حقیقت کاری نمی‌کنند. هرکس زمانی بهتر کار می‌کند که از آن احساس لذت می‌کند .

۵- استفاده از روش‌های فعال تدریس

معلمانی که از روش‌های فعال استفاده می‌کنند، کلاس‌های شادتری دارند. مشارکت دانش‌آموزان در کلاس و آموختن آنها را از کسالت و بی‌حالی رها ساخته، شادابی و نشاط را تقویت می‌کند .

۶- کارآموزش و پرورش آموزش ارزش‌های انسانی همچون، ایمان، عشق، امید، جوانمردی و... به کودکان و دانش‌آموزان است.

۷- آموزش ارزش‌های انسانی با سادگی و جذابیت با استفاده از کتاب‌ها، فیلم‌ها، نمایش‌ها و... همراه است .

۸- ایجاد رابطه دوستانه با نوجوانان و کودکان

۹- معرفی الگوهای مناسب

۱۰- تشویق کردن و ارزش‌گذاری برای ایجاد حس عزت و اعتماد به نفس و در نتیجه احساس لذت و شادی از فعالیت

۱۱- آموزش روابط اجتماعی مناسب به دانش‌آموزان

۱۲- توجه به معیارها و ملاک‌ها و عوامل شادی‌آفرین در سنین مختلف

در دوران کودکی، برآورده شدن احتیاجات اساسی جسمی و روانی عامل وجد و سرور است .

در دوران نوجوانی پذیرش از طرف اعضای خانواده و گروه همسالان و نیز ابراز موفقیت در کارهای شخصی و امور تحصیلی شادی‌آفرین است .

در جوانی و بزرگسالی، کسب مهارت‌های لازم برای تصدی شغلی، پیشرفت در کار و تحصیل، موفقیت در کارهای هنری و ورزشی احساس وجد و مسرت را به وجود می‌آورد .

۱۳- دولت نیز برای افزایش شادی میان افراد جامعه، خصوصاً کودکان و دانش‌آموزان بهتر است :

الف) از پخش برنامه‌هایی که مروج خشونت‌اند، جلوگیری کند .

ب) به رسانه‌های جمعی کمک کند تا محبت را ترویج کنند و مبلغ زندگی متعادل باشند .

ج) تکریم و سپاس از طبیعت را آموزش دهند و روش زندگی افرادی را تبلیغ کنند که الگوی خدمت ایثارگرانه بوده‌اند .

د) شغل، بهداشت، درمان و هزینه‌های معیشت مردم را تامین کند تا نگرانی آنان در این زمینه از بین برود .

۱۴- آموزش این نکته که تلاش در ذات خود ارزشمند است و کار و کوشش باعث برخورداری از بهداشت روانی مناسب می‌شود .

۱۵- تشویق دانش‌آموزان به خلاقیت و نوآوری و ایجاد زمینه‌هایی برای بروز استعداد آنها

● زنگ تفریح

شادی، حاصل ارتباطی سازنده بین فرد و خدایش، بین فرد و هموعانش، بین فرد و وظایفش در جامعه است. کسانی که احساس عشق و امنیت می کنند، بسیار کمتر از دیگران دچار بیماری و سانحه می شوند .

شادی مقوله‌ای درونی است که با عشق و امنیت همراه است و جز با تلاش‌های فردی به دست نمی آید و برای اینکه شادی عمر را به برترین پایه برسانیم به سرمایه‌گذاری نیازمندیم .

باید برای افزایش عناصر مثبت شادی و کاستن از عناصر منفی آن با امیدواری تا وقتی که کوشش هایمان به شکوفه بنشینند بردبار و صبور باشیم .

باید ایمان داشته باشیم که با صرف وقت و کوشش مجدانه در پرورش فرزندان شاد، سلامت جامعه انسانی فراهم خواهد شد. بنابراین برای افزایش شادی تمام عمر، باید وقت صرف کنیم و شکایا باشیم تا به هدف برسیم و با توجه به اینکه آسایش و شادی انسان‌ها و سلامت محیط زیست به‌طور غیرمستقیم بر شادی ما و فرزندانمان اثر دارد، پس با محبت و خدمت به دیگران، فرصت شاد زیستن را برایشان فراهم کنیم.

منابع :

۱- آرگایل ، مارکل (۱۳۸۲) روان شناسی شادی، ترجمه مسعود گوهری، حمید طاهر نشاط دوست، حسن پالاهنگ و فاطمه بهرامی. انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان

۲- اکبرپوران، سپیده.(۱۳۹۲). بررسی تجربه شادی در زندگی روزمره دانش آموزی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.

۳- آل یاسین، م.(۱۳۸۰). شادی و نشاط در محیط مدرسه. تربیت، شماره ۱

۴- جعفری، سید ابراهیم، سیادت، سید علی و بهادران، نرگس.(۱۳۸۷). «بررسی عوامل موثر در شادابی مدارس»، اندیشه‌های نوین تربیتی ، دوره ۴/ شماره ۱ و ۲، صص ۳۱ - ۴۴.

۵- هزارجریبی، جعفر و آستین افشان، پروانه (۱۳۸۸). بررسی عوامل موثر نشاط اجتماعی (با تاکید بر استان تهران)، جامعه‌شناسی کاربردی، سال بیستم، شماره پیاپی (۳۳) شماره ۱، بهار ۱۳۸۸

